

PO ŠKOLSKE NOVOSTI

broj 6

PO ŠKOLSKE NOVOSTI, namenjen profesionalcima/profesionalkama iz škola koji realizuju program profesionalne orijentacije. Magazin informiše o postignućima i novostima u oblasti primene i razvoja programa i omogućava blagovremene informacije o mogućnostima saradnje na lokalnom nivou.

Sve osnovne škole dobijaju magazin elektronskim putem kao dvomesečno izdanje. Pozivamo vas da vaša pitanja, zanimljive priloge, komentare vezane za primenu programa, dostavite na e-mail office@centarinventiva.com

1097 škola u Srbiji je uspešno prošlo obuke iz programa profesionalne orijentacije. **1061 osnovna škola** realizuje program profesionalne orijentacije sa učenicima završnih razreda. **86 osnovnih škola** je steklo status **mentorske škole**. Mentorska škola je u svojoj sredini resurs za podršku drugim školama i akterima u realizaciji programa.

Preko 95 000 učenika/ca je uključeno u program, **8000 iz osetljivih grupa**. **31 lokalni tim za profesionalnu orijentaciju (TiPO)** koordiniše saradnju lokalnih aktera i uspostavljaju kalendare i kataloge usluga u svojim sredinama. Ovi impresivni rezultati su postignuti trudom, zalaganjem i neiscrpnom profesionalnom posvećenošću više od **3000 nastavnika/ca i stručnih saradnika/ca!**

119 kancelarija za mlade obučena je za sprovođenje programa profesionalne orijentacije i uspostavljanje **Karijernog info kutka**. **Više od 50.000 mladih** učestvovalo u PO aktivnostima. **185 studenata/kinja** je prošlo obuku za sprovođenje programa profesionalne orijentacije za srednjoškolce, a u vršnjačkim radionicama profesionalne orijentacije učestvovalo je preko **4400 učenika iz srednjih škola** u Beogradu.

Dobrodošli u šesto izdanje magazina PO školske novosti, septembar/oktobar 2014.

U ovom broju izdvajamo:

- **postignuća, rezultate i naučene lekcije** programa profesionalne orijentacije u osnovnim školama prema izveštaju za monitoring i evaluaciju dr Jasne Hrnčić, eksterne evaluatorke;
- **postignuća, rezultate i naučene lekcije** programa profesionalne orijentacije u kancelarijama za mlade prema izveštaju za monitoring i evaluaciju dr Sonje Damjanović, eksterne evaluatorke;
- vodimo Vas na dane **Moj put do željenog zanimanja**, tokom kojih Vam omogućavamo **uživo praćenje konferencije „Moj put do željenog zanimanja“**, 7. oktobra 2014. godine i obuke **„Savremeni trendovi u razvoju programa za osnaživanje dece i mladih za upravljanje karijerom“**, 8. oktobra 2014. godine.;
- podsetnik o **neophodnim koracima i preporuke za uspešan start programa** profesionalne orijentacije na početku školske 2014/2015 godine.

Svim školama, timovima, nastavnicima, stručnim saradnicima, deci i mladima od sveg srca čestitamo na postignućima i svom zalaganju. Svim mladima koji su doneli svoje životno važne odluke i upisali se na dalje školovanje ili prešli u svet rada želimo svu sreću i uspeh kako profesionalni tako i lični!

IZUZETNI REZULTATI PROJEKTA PROFESIONALNA ORIJENTACIJA

U osnovnim školama

Rezultati monitoringa i evaluacije projekta nedvosmisleno **pokazuju da program odgovara potrebama učenika završnih razreda osnovne škole**, što se vidi kroz visoku motivaciju učenika da aktivno učestvuju u realizaciji programa profesionalne orijentacije (više od 80% škola je implementiralo program u potpunosti, u 80% škola učestvovala su cela odeljenja). Dodatno, pokazan je **visok stepen zadovoljstva učenika i roditelja** pruženom podrškom u donošenju odluke zasnovane na širem dijapazonu informacija o sopstvenim talentima i mogućnostima daljeg školovanja kroz različita područja rada. Da bi se ostvarili ovakvi efekti, pokazalo se da je **potrebno minimum dve godine kontinuiranog rada sa učenicima na ovu temu**, što je ovim petofaznim programom za VII i VIII razred i predviđeno, a formalno podržano i Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, čl. 43. Zato je ovako koncipiran, i u praksi isproban program profesionalne orijentacije postao deo programa rada većine škola u Srbiji.

Učenici/učenice su imali/le prilike da značajno češće isprobavaju zanimanja kroz realne susrete sa svetom rada, naročito **zanimanja netipična za pol**. U poslednjoj godini implementacije projekta realizovano je 2.035 realnih susreta, a od toga 612 poseta preduzećima, a učestvovalo je ukupno 51.280 učenika/ca, što je 77,2% koji su uključeni u obuku PO (prethodne godine učestvovalo 69,7%). Da bi se ostvarili ovakvi rezultati poseban doprinos su dale **mentorske škole i timovi za profesionalnu orijentaciju na lokalu (TIPO)**. Podrška ovom važnom segmentu programa bila je i formirana i dostupna svim školama elektronska baza preduzeća i ustanova - spremnih da prime učenike na realne susrete - **Klub 500+**. Roditelji kao resurs za realizaciju raspitivanja o zanimanjima su iskorišćeni u velikom broju škola na obostrano zadovoljstvo, što predstavlja poseban uspeh ovog projekta, jer saradnja na relaciji škola-roditelji često nije zadovoljavajuća. Tako su realni susreti i sajmovi zanimanja postali tradicionalni, sastavni deo školskih planova.

Ovakav efekat u radu sa učenicima svakako je rezultat, pre svega, profesionalaca u školama. Oni su tokom projekta izgrađivali i dokazivali svoje kompetencije, naročito u mentorskim školama, što je u poslednjoj godini rezultiralo sa **11 akreditovanih programa stručnog usavršavanja u oblasti profesionalne orijentacije** podržanih od strane Centra „Inventiva“. Međutim, možda još veći značaj je u povećanju kapaciteta profesionalaca za **kreativni razvoj nastave** uopšte i za **povezivanje sa različitim akterima u zajednici**. Svi ovi produkti su tako jasno vidljivi, jer su koncipirani i realizovani kao **usluge škole** koje su se nalazile u **lokalnim kalendarima i berzama usluga**. **Skoro trećina škola je definisala bar jednu uslugu, a skoro petina ju je realizovala**. Pravilnikom o stalnom stručnom usavršavanju iz 2012. je i formalno data podrška ovom konceptu usluga, razmene i horizontalnog učenja nastavnika. Umreženost informacija o svim uslugama obezbeđivali su **31 lokalni timovi za profesionalnu orijentaciju (TIPO)**.

Mentorske škole su opravdale svoj status i neretko preuzimale **lidersku ulogu u razvoju i unapređivanju programa**, kao i organizaciji različitih aktivnosti i manifestacija. Ove škole imaju najveći broj realizovanih usluga, realnih susreta, učenika uključenih u program i obučeni nastavnika. Međutim, **trend kod svih škola bio je otvaranje prema lokalnoj zajednici**, naročito prema drugim osnovnim i srednjim školama u okruženju, zatim nacionalnoj službi za zapošljavanje, lokalnim samoupravama i kancelarijama za mlade. Mnoge škole su uvidele da su aktivnom primenom ovog programa veoma razvile razne svoje potencijale i kao takve **podigle kvalitet svog rada**.

Lideri u lokalnom i regionalnom razvoju profesionalne orijentacije i umrežavanju svih ključnih aktera u lokalnoj zajednici bili su lokalni timovi za profesionalnu orijentaciju - TIPO koji su svoje umeće senzibilizacije, razvoja saradnje i povezivanja naročito ispoljili u poslednjoj godini implementacije projekta. Sve navedeno biće osnova za standardizaciju kvaliteta programa profesionalne orijentacije i njegove realizacije i biće predmet diskusije stručne javnosti.

Više informacija i celovite izveštaje o monitoring i evaluaciji programa profesionalne orijentacije preuzeti na sledećoj stranici <http://profesionalnaorijentacija.org/o-projektu/uloqa-skola/>

U kancelarijama za mlade širom Srbije

Komponenta projekta koja je realizovana u saradnji sa kancelarijama za mlade je bila veoma obimna. Kapaciteti za sprovođenje profesionalne orijentacije u vanškolskom sektoru su vidno unapređeni širom Srbije i to se ogledalo u velikom broju obučeni multiplikatora. Usluge vršnjačkog karijernog informisanja – **Karijerni info kutak uspešno je uspostavljen u 119 kancelarija**. Više od **50.000 mladih** je obuhvaćeno programom i dokumentovana je promena stava i ponašanja mladih ljudi u oblasti upravljanja karijerom. Glavni izazovi za uspešno funkcionisanje karijernog info kutka ogledala se u volatilnoj volonterskoj strukturi saradnika kancelarija za mlade. U beogradskim i niškim kancelarijama za mlade, vanškolski kapaciteti su povećani i ojačani uslugama vršnjačkih radionica koje su realizovali **studenti volonteri na stručnoj praksi**, koji su bili obučeni da sprovedu vršnjačke obuke. Najinteresantnija usluga karijernog info kutka su bili **realni susreti mladih sa svetom rada i nju je iskoristilo 15.000 srednjoškolaca**.

KONFERENCIJA „MOJ PUT DO ŽELJENOG ZANIMANJA“

7. oktobar 2014. godine, Beograd

PRENOS UŽIVO <http://profesionalnaorijentacija.org/konferencija-profesionalne-orijentacije/>

Završna konferencija projekta *Profesionalna orijentacija u Srbiji* pod nazivom „Moj put do željenog zanimanja“ održaće se u Beogradu, 7. oktobra 2014. godine, u Centru „Sava“. Konferencija predstavlja nacionalnu inicijativu za sprovođenje i dalji razvoj sistema profesionalne orijentacije i karijernog vođenja i savetovanja na svim nivoima obrazovanja i svim sektorima koji podržavaju mlade i njihovo upravljanje karijerom.

Cilj konferencije je da sagledamo dosadašnja postignuća projekta, da identifikujemo izazove za dalji razvoj i unapređenje karijernog vođenja i savetovanja, da se upoznamo sa iskustvima iz drugih zemalja, a potom usaglasimo preporuke za naredne korake i moguće pravce daljeg razvoja usluga u karijernom vođenju i savetovanju u kontekstu celoživotnog obrazovanja i upravljanja karijerom.

Predstavnici nacionalnih i međunarodnih institucija, eminentni domaći i međunarodni stručnjaci predstaviće ključne teme i izazove za razvoj politike i sistema karijernog vođenja i savetovanja i profesionalne orijentacije i unapređenje prakse. *Helmut Celot (Helmut Zelloth)*, viši saradnik Evropske trening fondacije (ETF), govoriće o evropskoj perspektivi karijernog vođenja, *Saša Niklanović*, konsultant na brojnim projektima EU, predstaviće mogućnosti saradnje između škola i tržišta rada, *Katarina Popović*, generalni sekretar Međunarodnog saveta za obrazovanje odraslih, predstaviće karijerno vođenje u konceptu celoživotnog učenja, *dr Gideon Arulmani*, svetski priznat stručnjak iz oblasti upravljanja karijerom, izložiće izazove za karijerno vođenje koji iskrstavaju pri razvoju i osnaživanju mladih za rad i

zapošljavanje u međunarodnim okvirima, dok će praksu u Srbiji predstaviti predstavnici ministarstava, škola, kancelarija za mlade i privrede. Agendu konferencije možete pogledati na <http://profesionalnaorijentacija.org/konferencija-profesionalne-orijentacije/>.

Konferencija je namenjena profesionalcima u oblasti obrazovanja, zapošljavanja, podrške mladima i karijernim savetnicima u nacionalnim i lokanim institucijama u svim sektorima.

DIREKTAN PRENOS KONFERENCIJE/LIVE STREAM 7. oktobra 2014 na

<http://profesionalnaorijentacija.org/konferencija-profesionalne-orijentacije/>

Prateće manifestacije tokom dana Moj put do željenog zanimanja

Tokom dana Moj put do željenog zanimanja, GIZ tim organizovaće više prapatnih manifestacija.

Sajam profesionalne orijentacije odvijaće se u holu sale Amfiteatar u centru „Sava“. Prapatni događaj Konferencije je sajamski program na temu profesionalne orijentacije, na kome će primere dobre prakse izlagati osnovne škole, kancelarije za mlade i organizacije civilnog društva.

Studijska poseta za kolege i kolegice iz inostranstva biće organizovana 6. oktobra 2014. u saradnji sa Centrom „Inventiva“, čiji je cilj da se predstavi program profesionalne orijentacije i karijernog vođenja i savetovanja, značaj za mlade i njihove porodice, ali i za lokalnu zajednicu i društvo u celini. Tokom studijske posete, funkcionisanje programa profesionalne orijentacije u školi prikazaće osnovna škola „**Kralj Petar I“ iz Beograda**, koja će kao domaćin omogućiti razgovor sa svim ključnim akterima na nivou škole, od školskog tima za profesionalnu orijentaciju, predstavnika vršnjačkog tima, učenika, roditelja, privrede i lokalne zajednice. **Kancelarija za mlade Beograd** biće domaćin prezentacije programa u kancelarijama za mlade i značaja vršnjačke podrške tokom procesa odlučivanja mladih o budućem zanimanju i školovanju. **Centar „Inventiva“**, centar za podršku profesionalnom i ličnom razvoju, u okviru trening i karijernog centra predstaviće svoje resurse kojima podržavaju škole i kancelarije za mlade u ostvarivanju njihovih uloga.

„Savremeni trendovi u razvoju programa za osnaživanje dece i mladih za upravljanje karijerom“ naziv je obuke koju će držati dr Gideon Arulmani, svetski stručnjak na polju karijernog vođenja i savetovanja, 8. oktobra 2014. godine. Cilj obuke je da se sagledaju značajne teme i izazovi u programu osnaživanja mladih, shvati širi međunarodni kontekst u kojem se karijerno vođenje i savetovanje razvija, kao i da steknu uvidi o mogućim rešenjima. U formi predavanja i vežbi biće predstavljene sledeće teme: vrednosti istočnjačke kulture i njihov značaj za savremeni kontekst karijernog vođenja, ključni elementi karijernog vođenja, teorija višestrukih potencijala za okvir karijernog vođenja, pristupi testiranju, mešovite metode i kontekstualni pristup proceni potencijala, karijerna uverenja i njihov uticaj na karijerne izbore i tehnike za razumevanje karijernih uverenja, orijentisanost ka budućnosti i postizanje razumevanja mladih o budućim posledicama njihovih sadašnjih postupaka.

O predavaču: Dr Gideon Arulmani je gostujući profesor odeljenja za psihologiju i savetovanje na Univerzitetu Bangalor u Indiji (Bangalore University) i Univerziteta „Martin Luter“ u Megalaji (Martin Luther Christian University, Meghalaya), počasni istraživač na Univerzitetu u Portsmutu (University of Portsmouth), viši predavač na Univerzitetu Kanterberi u Velikoj Britaniji (University of Canterbury Christ Church), autor brojnih stručnih publikacija o karijernom savetovanju. Doktor Arulmani ima bogato iskustvo u radu u Africi i Aziji: Ruandi, Južnoafričkoj Republici, Maldivima, i saradnik je brojnih

međunarodnih organizacija: ILO, Svetske banke, Azijske razvojne banke, Unicefa. Gospodin Arulmani trenutno radi u projektu karijernog vođenja i savetovanja u Vijetnamu i Helvetasovom projektu uspostavljanja održivog razvoja ruralnog okruženja u Nepal.

Obuka je namenjena profesionalcima i ekspertima iz škola i drugih sektora u oblasti profesionalne orijentacije, zainteresovanim za nova znanja i uvide na polju karijernog vođenja i savetovanja.

DIREKTAN PRENOS OBUKE/LIVE STREAM 8. oktobra 2014. na

<http://profesionalnaorijentacija.org/konferencija-profesionalne-orijentacije/>

PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD

Program profesionalne orijentacije koji ste planirali kao obavezni deo školskog programa i godišnjeg plana rada škole na početku i ove školske godine, verujemo da je inspirativan za sve vas koji ga realizujete u svakodnevnom radu sa učenicima/ama, kao i u saradnji sa drugim relevantnim akterima u okruženju.

Vaš školski tim za profesionalnu orijentaciju ima priliku da u saradnji sa nastavnicima/ama realizuje modul samospoznaja, prvi od pet koraka, iz programa profesionalne orijentacije ili kroz integrisani pristup sa istom temom ili kroz radionice po redosledu iz priručnika **Profesionalna orijentacija - pet koraka do odluke o izboru škole i zanimanja**. Neka vas vaše svakodnevne nastavne i vannastavne aktivnosti u radu sa učenicima/ama inspirišu da ostvarite cilj ovog modula: podrška učenicima/ama da istraže i prepoznaju sopstvene kapacitete, sposobnosti, interesovanja, vrednosti i sklonosti za buduću školu i zanimanje. Istu podršku možete pružiti učenicima/ama u prvom ciklusu obrazovanja, prema njihovim razvojnim karakteristikama, u kontekstu razvoja kompetencija celoživotnog učenja.

Oснаžite vaše učenike/ce da zapise sa svog puta samospoznaje kao svoje zabeleške, produkte, priloge, iz modula, koriste za oplemenjivanje lične zbirke dokumenata za prolaženje puta izbora buduće srednje škole i zanimanja - **Portfolio profesionalne orijentacije**.

Neka ova školska godina bude za vas inspirativna da odgovorite na razvojne izazove programa profesionalne orijentacije:

- ako do sada vaša škola nije registrovana u **POIS – PO informacionom sistemu**, rešite da prijavite vašu školu i unesete sa liste iz ponuđenog kataloga usluga profesionalne orijentacije, one koje nameravate da realizujete ove godine. Tako ćete pozicionirati vašu školu u oblasti PO i promovisati vaša postignuća u radu u ovoj oblasti kroz objavljivanje u kalendaru usluga PO <http://pois2.profesionalnaorijentacija.org/Entiteti/Login>;
- ako želite da vaše primere dobre prakse podelite sa drugim profesionalcima u vašem okruženju i osnažite ih da unaprede oblast PO u školi i sopstvene profesionalne kompetencije, uvek imate mogućnost da kreirate **autorsku mentorsku uslugu** koja obezbeđuje transfer znanja i veština, ali i vrednovanje sati stručnog usavršavanja u okviru 44 sata unutar institucije;
- inicirajte akciju PO u toku **Dečje nedelje** na način koji vi kreirate i uključite u akciju škole i druge aktere iz odruženja kako biste doprineli izgradnji kapaciteta za primenu i razvoj programa PO i uspostavljanju funkcionalne mreže podrške PO;

- **ako ste mentorska škola**, stavite sve svoje kapacitete za profesionalnu orijentaciju u funkciju pozicioniranja škole kao resurs centra:
 - **predstavite roditeljima/starateljima učenika/ca značaj** prolaženja kroz radionice profesionalne orijentacije za njihovu decu ili kroz integrisani pristup razmatranja teme iz ugla svih predmeta;
 - **animirajte roditelje/staratelje** kroz pridavanje značaja uključivanja roditelja/staratelja u program, kao resursa za realne susrete (razgovor sa predstavnicima/cama u zanimanju, poseta radnom mestu roditelja/staratelja, isprobavanje prakse uz podršku roditelja/staratelja);
 - **proširite vršnjački tim** za profesionalnu orijentaciju novim članovima - posebno sedmacima;
 - **stavite digitalne kompetencije učenika/ca** u službu uređivanja bloga za profesionalnu orijentaciju, gde će vršnjaci razmenjivati svoje ideje i iskustvo na putu odluke do buduće škole/zanimanja;
 - **iskoristite podršku Centra Inventiva** u komunikaciji sa konsultantkinjama za razvoj programa (Marina Ostojić marinaostojic@live.com i Valerija Živković valerijazivkovic@gmail.com) u kreiranju autorske mentorske usluge i promovišite se u **Katalogu usluga** na <http://pois2.profesionalnaorijentacija.org/Usluge/Index> ;
 - inicirajte sastanak aktera u mreži profesionalne orijentacije na lokalnu i razmenite ideje o unapređenju podrške učenici/ama za samostalnu i informisanu odluku u budućoj školi/zanimanju;
 - povežite se sa profesionalcima/kama iz drugih škola kako biste zajedno kreirali i realizovali što više partnerskih akcija u PO mreži koje ćete najavljivati u **Kalendaru PO u POIS-u - PO informacionom sistemu** na <http://pois2.profesionalnaorijentacija.org/Home/Kalendar>;
- uspostavite u školi **kutak za profesionalnu orijentaciju** i oplemenite fotografijama i produktima sa radionica i sa časova ili vannastavnih aktivnosti i važnim informacijama za učenike/ce i njihove roditelje/staratelje;
- uključite se u partnerske ili mentorske aktivnosti **tima za profesionalnu orijentaciju na lokalnu – TiPO**, udružujući svoje kapacitete PO sa kapacitetima svih relevantnih aktera PO mreže na lokalnu;
- **izveštavajte u kontinuitetu o postignućima u oblasti PO na sednicama stručnih i upravnih organa** u školi: odeljenjskih i nastavničkog veća, saveta roditelja, školskog odbora, pedagoškog kolegijuma i naravno, na učeničkom parlamentu;
- svaku priliku u radu sa učenici/ama i kolegama/koleginicama kroz aktivnosti na polju PO posmatrajte kao izazov za podršku u razvoju kompetencija učenika/ca na putu do **donošnja odluke** o budućoj školi i zanimanju i istovremeno za unapređivanje kvaliteta rada vaše škole i kompetencija profesionalaca/ki kroz ostvarivanje standarda;
- **ŽELIMO VAM PUNO USPEHA I SREĆE!**

Priredila ovaj broja magazina:

Tim:

Uredila:

Aleksandra Lakićević Dobrić

Marina Ostojić, Valerija Živković, Jelena Dimitrijević, Slađana Golubović, Valentina Rančić, Marija Srećković

Marija Radovanović